



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3824/2018
04.09.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, др Илије Зиндовића, Божидара Вујичића, Бранислава Босиљковића и Бисерке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Рефија Гарибовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради новчаног обештећења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 17/18 од 16.03.2018. године, у седници одржаној 04.09.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиле, изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 17/18 од 16.03.2018. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Новом Пазару Гж 17/18 од 16.03.2018. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П 684/17 од 09.11.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је обавезана тужена да тужили на име накнаде имовинске штете изазване повредом права суђења у разумном року исплати износе ближе означене у ставу првом изреке, као и трошкове ранијег парничног и извршног поступка у износима ближе означена у том ставу изреке назначене пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 64.814,00 динара у року од осам дана.

Пресудом Вишег суда у Новом Пазару Гж 17/18 од 16.03.2018. године, ставом 1. изреке, усвојена је жалба тужене и преиначена пресуда Основног суда у Новом Пазару П 684/17 од 09.11.2017. године у ставу првом и четвртм изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати месечне износе све ближе означене у том ставу изреке са припадајућом законском затезном каматом од појединачних периода доспећа до пуне исплате, као и да тужили на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 39.000,00 динара и износ од 7.900,00 динара на име трошкова извршног поступка са законском затезном каматом почев од 30.05.2013. године као дана доношења решења о извршењу Основног суда у Новом Пазару И 1639/2013, у року од осам дана. Ставом 2. изреке, обавезана је тужена

да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 13.203,00 динара у року од осам дана од дана пријема пресуде.

Против правноснажне другостепене пресуде тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и из разлога прописаних чланом 404. Закона о парничном поступку.

Имајући у виду различиту праксу Вишег суда у Новом Пазару у односу на остале судове са идентичним правним и чињеничним споровима, Врховни касациони суд налази да у конкретном случају постоји потреба одлучивања о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, чиме су испуњени услови из члана 404. став 1. ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији тужиље Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, па је утврдио да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је на основу правноснажне пресуде Основног суда у Новом Пазару П1 86/13 од 21. јануара 2013. године којом је усвојен њен тужбени захтев и обавезан тужени ХД "Рашка" Нови Пазар у стечају и "Рашка" "Вискоза" "Предионица" Нови Пазар тада у реструктурирању да јој исплате накнаду штете у висини минималних зарада по месецима и са припадајућом законском затезном каматом, те да јој надокнаде парничне трошкове у износу од 39.000,00 динара. На основу те пресуде тужиља је поднела предлог за извршење Основни суд у Новом Пазару је одредио извршење решењем И 1639/13 од 30.05.2013. године. Међутим, назначено извршење још није спроведено. Тужиља је изјавила приговор због повреде права на суђење у разумном року па је правноснажним решењем Основног суда у Новом Пазару Р4 4/16 од 04.07.2016. године усвојен приговор тужиље и утврђено да је тужиљи повређено право на суђење у разумном року. Истим решењем је наложено поступајућем судији да у року од три месеца предузме радње ради намирења тужиљиног потраживања. Тужиља потражује имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року јер није наплатила потраживање које је одређено решењем о извршењу И 1639/13 од 30.05.2013. године јер извршење није спроведено. Полазећи од одредбе члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и имајући у виду чињеницу да је Европски суд за људска права дана 05.11.2008. године у спору Качапор против Републике Србије донео одлуку којом се тужена држава сматра одговорном за извршење правноснажних судских пресуда и да ће Влада платити сваком подносиоцу представке износе који су додељени правноснажним пресудама, а имајући у виду и друге одлуке Европског суда за људска права поводом истог питања првостепени суд је нашао да је тужбени захтев тужиље основан, а из следећих разлога. Поступак спровођења извршења покренут је 03.05.2013. године али то још није спроведено. С обзиром да је до не спровођења извршења дошло искључивим пропустима на страни државних органа јер решење о извршењу није достављено Народној банци Србије одмах већ три године од када је преуређен предлог за извршење, то је првостепени суд мишљења да је оправдано досуђивање новчаног обештећења тужиљи у конкретном случају. Неспровођењем извршења за накнаду

материјалне штете тужили је повређено право на мирно уживање имовине, па је првостепени суд и из тог разлога усвојио тужбени захтев.

Одлучујући о жалби тужене, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у том делу и одбио тужбени захтев тужиле налазећи да имовинска штета због повреде права на суђење у разумном року, свакако не може представљати потраживање које се остварује у извршном поступку, у ком је утврђена повреда права на суђење у разумном року. При томе, другостепени суд налази да се сходно напред изнетом мора доказати да је због повреде права на суђење у разумном року тужилац претрпео неку имовинску штету да се мора доказати у чему се она огледа и колика је, те да се мора доказати да је иста у узрочно-последичној вези са повредом права на суђење у разумном року односно да је иста последица повреде права на суђење у разумном року. У току поступка тужила није доказала напред наведене чињенице, тј. није доказала постојање имовинске штете ни узрочно-последичну везу са повредом права на суђење у разумном року, што је неопходно у смислу одредби члана 154. ст. 1. и 3, чл. 155, 172, 185, 189. и 190. ЗОО услед чега је тужбени захтев одбијен као неоснован.

Врховни касациони суд налази да је побијаном одлуком погрешно примењено материјално право, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Наиме, стоји чињеница да је решењем Основног суда у Новом Пазару Р4 р 4/16 од 04.07.2016. године усвојен приговор тужиле и утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету који се води пред првостепеним судом, у извршном поступку И 1639/13, а на основу извршне исправе – правноснажне пресуде првостепеног суда П1 86/13 од 21.01.2013. године. Извршни поступак није окончан нити је тужила наплатила материјалну штету одређену по том решењу. Тужена није дала оправдане разлоге зашто и поред протека толико времена није спроведено решење о извршењу и омогућена тужили наплата тог потраживања.

Одредбом чл. 1. и 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да се законом уређује заштита права на суђење у разумном року, да је сврха закона да пружи судску заштиту права на суђење у разумном року и тиме предупреди настајање повреда права на суђење у разумном року, да право на суђење у разумном року има свака странка у судском поступку, што укључује и извршни поступак. У смислу члана 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року правна средства којима се штити право на суђење у разумном року су приговор ради убрзања поступка, жалба и захтев за правично задовољење.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године када је стекла право на правично задовољење. Одговорност РС за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна, а што је прописано одредбом члана 31. став 3. истог закона.

С друге стране, према пракси Европског суда за људска права (предмет Маринковић против Србије представка број 5353/11 од 29.01.2013. године) држава се

сматра одговорном за неизвршење пресуда донетих против предузећа са већинским друштвеним капиталом, што подразумева да српски органи могу бити одговорни у вези са оним предузећима где је касније дошло до промене акцијског капитала, што за последицу има претежан државни или друштвени капитал. Након доношења поменуте одлуке Европског суда за људска права, и других одлука тога суда, Уставни суд је у одлуци Уж 5551/2011 од 20.06.2013. године утврдио повреду права на имовину полазећи од става Европског суда за људска права који је изнет у одлуци Маринковић против Србије, досуђујући на терет државе накнаду материјалне штете у висини опредељеној извршним решењем. Свако новчано потраживање досуђено правноснажном судском одлуком улази у имовину повериоца, па свако неспровођење извршења судске одлуке којом је то потраживање досуђено представља повреду права на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. став 1. Устава РС. Неактивност и пропуст државе да изврши правноснажну судску одлуку изречену у корист овде тужиле представља мешање у њено право на мирно уживање имовине, због чега би држава била дужна да тужили надокнади материјалну штету у висини износа који су усвојени решењем о извршењу, а који нису исплаћени.

Стога се изнети став Вишег суда у Новом Пазару, не може прихватити априори као правилан. Међутим, у овој правној ствари мора се имати у виду и чињеница да је првостепена пресуда донета дана 09.11.2017. године. Из списка ове правне ствари (што је посебно назначено у ревизији страна 2, задњи ред) да је над извршним дужницима дана 18.10.2017. године отворен стечајни поступак. Значи стечајни поступак је већ био отворен када је првостепени суд донео пресуду. Отварањем стечајног поступка стварају се посебни односи између извршног повериоца и извршног дужника, а и сам поступак наплате потраживања и поред донетог решења о извршењу улази у посебан поступак. Из изведених доказа произилази да у току поступка пред нижестепеним судовима није утврђено да ли је тужила пријавила потраживање о стечајном поступку, те да ли је и у ком износу признато њено потраживање као ни чињеница да ли је тужила наплатила део потраживаног износа.

У поновном поступку, нижестепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења и донети нову и закониту одлуку.

Из напред изнетих разлога, применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић